

וְכָל דְּלֵא שְׂוֹ בְּשִׁיעוּרֵיהוּ מִי מִצְטָרְפִין - שכיון שהמינים חלוקים, שכל אחד עומד לתשייש אחר ושיעורם שונה, ותערובתם אינה עומדת למאכל, ואין רגילות לעשותה, אין ראוי שיאמר בהם דין צירוף (ריטב"א ויד דוד בדעת רש"י הג"ל), ויש מפרשים, שכיון שכל אחד מהם שיעור אחר, אין ראוי שיאמר בהם דין צירוף [אף שתערובתם ראויה למאכל] [תוס' ד"ה הואיל, לשיטתם הג"ל].

שְׁלֶשֶׁה עַל שְׁלֶשֶׁה - כאשר יש בו שיעור שלשה טפחים לכל הפחות, ראוי להיטמא טומאת מדרס (רש"י), שמשיעור זה הוא ראוי לשייבה (רמב"ם פיה"מ כלים כז, ב).

מִפְּזֵי - סוגי מחצלאות ושיטחים העשויים לשייבה, מקנים, או מענפים שונים הארוגים וקלועים זה בזה, והוא מיטמא בטומאת 'מדרס', אף שאין לו בית קיבול ואינו בכלל הכלים האמורים בתורה לענין שאר טומאות [בשונה מבגד ושק], שהם כלים אף לענין שאר טומאות], אכן, כאשר יש בו שיעור ששה על ששה ומיטמא מדרס, הוא נטמא אף בשאר טומאות (רמב"ם בפימ"ש כלים כד, י, ובהל' כלים כג, א. וראה תוס' ד"ה ואמר).

הַשֶּׁק וְהַעוֹר הַעוֹר וְהַמִּפְזֵי מִצְטָרְפִין זֶה עִם זֶה - וכן שאר כל המינים מצטרפים, אף שאין עומדים לשימוש יחדיו, שדין צירוף נאמר גם בדברים שאין עומדים לשימוש בעודם מחוברים (הפ"ן ה' [לבעל האורח חיים הקדוש] ויד דוד בדעת רש"י הג"ל). ויש מפרשים, שמצטרפים רק את הזוגות שנקטה המשנה, כגון בגד ושק, או שק ועור וכו', שזוגות אלו דומים קצת זה לזה, ורגילים לפעמים לחברם בשביל להשתמש בהם יחד, אבל בגד ועור או שק ומפ"ן וכו', שאינם דומים זה לזה, אין רגילות לחברם לשימוש יחד, והמחברם, בטלה דעתו, שאין מצרפים אלא דברים העומדים לשימוש בעודם מחוברים (הפ"ן ה' ויד דוד בדעת תוס' הג"ל).

מִפְּזֵי שְׂרָאוּיִן לִיטְמָא מוֹשָׁב - שיש אופן שבו משתמשים בהם יחדיו, בטלאי למרדעת החמור, שאין מקפידים לעשותו ממין אחד (רש"י), ולכן נאמר בהם דין צירוף גם כשלא משתמשים בהם יחדיו (ריטב"א בדעת רש"י), וכל המינים מצטרפים זה לזה, גם שק ומפ"ן שאין עומדים לשימוש יחדיו [ולא רק הזוגות שמנתה המשנה 'בגד ושק' 'שק ועור' וכו'] (הפ"ן ה' בדעת רש"י). ויש מפרשים, שיש אופן שבו שיעור כל המינים האלו שווה, שהחוקך טלוי למרדעת החמור מכל מין שהוא, שיעורו בטפה, ולכן נאמר בהם דין צירוף, גם כשיעורם חלוק (תוס' ד"ה הואיל), ובלבד שתהא רגילות לחברם לשימוש כשהם יחדיו, וכגון בזוגות שמנתה המשנה 'בגד ושק' 'שק ועור' וכו' שהם דברים דומים ורגילות לחברם (תוס' ד"ה הבגד ומשנה למלך כלים כג, ד בדעת רש"י סוכה יז, ב).

אָמַר רַבָּא הֵכָא נִמְי חִזִּיא לְדוּגְמָא - שיש למוכר תועלת בכינוס המינים יחדיו שלא יעופו בחלונו ברוח (רש"י), וכשיטתו הג"ל, ולכן נאמר בהם דין צירוף גם כשאין בהם שימוש יחדיו (ריטב"א בדעת רש"י). ויש מפרשים, שיש אופן שבו שיעור כל המינים האלו שווה, כשמצינעים לדוגמא ששיעורם בכל שהוא, ולכן נאמר בהם דין צירוף, גם כשיעורם חלוק, ובתנאי שתהא רגילות לחברם לשימוש כשהם יחדיו (תוס' ד"ה הואיל, ע"פ הגהות רא"מ הרוויץ ומהר"ם בענט הג"ל).

לסיכום, צירוף מינים שיש להם שיעור שונה, להוצאה או לטומאה, לדעת רש"י (ע"פ הריטב"א), במינים שיש בהם אופן אחד של שימוש יחדיו, נאמר דין צירוף, אפילו כשאין משתמשים בהם יחדיו. ואילו לדעת תוס' (ע"פ הגהות רא"מ הרוויץ ומהר"ם בענט), נאמר דין צירוף, רק כאשר מתקיימים שני תנאים: [א] שבאופן זה ראוי להשתמש בהם יחדיו. [ב] שיש שמויים שיש להם שיעור שווה.

נִתְחַיֵּב זֶה בְּמַחְשָׁבָה שֶׁל זֶה - שיש חשיבות של מלאכה, כלפי כל העולם, אחר שהמצניע החשיבו (רש"י זבחים מז, א). ■ להלכה, דבר שאין דרך להצניעו, ואינו ראוי להצניעו, והצניעו אחד והוציאו חייב, ואחרים פטורים (רמב"ם שבת יח, כב).

מִשְׁנֵה לְחִים כְּגוֹרְגַת, שהם ראויים למאכל אדם ולא למאכל בהמה (רש"י), שאילו היו עלים אלו ראויים למאכל בהמה, היה ראוי שיתחייב במקרה שנתרו לאדם עשבים בשיעור מלוא פי גדי, ופחות מגורגרת, והוציאם, לפי שדרך האדם להשליך שיירי מאכלו לבעלי חיים, וכלפי בעלי חיים יש בזה שיעור חשוב של אכילת הגדי (דברות משה סי' סד ע"ה מח), ויש מפרשים, שעלים אלו ראויים למאכל אדם ולמאכל בהמה, אלא שבפועל הם נאכלים לאדם יותר ממה שנאכלים לבהמה, ושיעורי שבת נקבעים לפי הדבר המצוי יותר (ריטב"א). כאשר מוציא בסתמא (ראה בביאורנו להלן עה, א).

גְּמָרָא. תֵּבֵן כְּמֵלָא פִי פֶרָה לְגַמְל וְכו' פְטוֹר - ששיעורי הוצאת מאכל בהמה אינם 'הלכה למשה מסיני', וסבר ריש לקיש [לדעתו של רב דימי], שהשיעור משתנה מאדם לתלוי ככוונת המוציא, וכיון שהוציא את התבן לגמל, אין חשיבות להוצאתו, למרות שהוציא שיעור הראוי לאכילת פרה [שמצינו שני אופנים של 'שיעורי תורה', ישנם שיעורים 'הלכה למשה מסיני', שאינם משתנים מאדם לאדם, כמו שיעור הוצאת אוכלי אדם בגורגרת, שהוא בין לעניים ובין לעשירים (ראה רש"י לעיל עה, ב ד"ה הא), ומאידך, ישנם שיעורים המשתנים מאדם לאדם] (פני יהושע).

דְּהָא חִזִּי לְפֶרָה, ושיעור חשוב הוא, אף שאינו מתכוון להוציאו לשם כך (רש"י), שחיוב הוצאה תלוי בחשיבות מה שמוציא, כפי מה ששיערו חכמים את חשיבותו, ואינו תלוי בדעת המוציא (ראה משנה למלך שבת יח, א).

אֲכִילָה עַל יְדֵי הַדְּחָק לֹא שְׂמָה אֲכִילָה, ואין לה חשיבות בשביל לחייב את המוציא לצורך כך (רש"י), ובטלה דעתו אצל כל אדם, בשונה מהמייחד את אחד המינים לשימוש אחר מהשימוש הרגיל, כמו מצניע מיני אוכלים לזרע ולדוגמה ולרפואה, שחייב בכל שהוא מדין 'אחשביה' (כמבואר להלן צ, ב, וברש"י שם), שאותם השימושים הם שימושים רגילים אצל שאר בני אדם, ולא בטלה דעתו (מייחס לר"ן).

אֲכִילָה עַל יְדֵי הַדְּחָק שְׂמָה אֲכִילָה, לענין כל התורה, מלבד לענין נזיקין, שבהמה האוכלת דבר הראוי לה על ידי הדחק, יש לאכילתה 'שם אכילה', ונחשב 'שן', שאין זה שינוי גמור כמו 'קרן', עוד יש לפרש, שלענין כל התורה 'לא שמה אכילה', מלבד בשבת, שאין חייבים אלא על 'מלאכת מחשבת' (ראה תוס' ד"ה אכילה ור"י ענגיל בית האוצר כלל קנד, שיש לפרש דבריהם בשני האופנים הג"ל). ■ להלכה, אכילה על ידי הדחק, שמה אכילה (רמב"ם שבת יח, א).

אִידִי וְאִידִי חַד שִׁיעוּרָא הוּא, ונקטה המשנה שיעור 'פי טלה' להשמיענו טעם השיעור, שעומד למאכל הטלה (תוס' ד"ה אידיו), והברייתא פירשה ששיעור זה נמדד בגורגרת (ריטב"א).

מִצְטָרְפִין לְקַל שְׂפָהֶן - וכגון המוציא תבן ועצה בשיעור גדול של 'מלוא פי הגמל', חייב (רש"י), הגם שתערובתם אינה עומדת למאכל בהמה, ואין רגילות לערבם, נאמר בהם דין צירוף לחיוב הוצאה [מהטעם שיתבאר להלן] (ריטב"א ויד דוד בדעת רש"י), ויש מפרשים, שהתערובת ראויה למאכל הגמל, ומאחר שיש לשני המינים שימוש יחדיו, לכן נאמר בהם דין צירוף (תוס' ד"ה מפני), אבל בשני מינים שאין להם שימוש יחדיו, לא נאמר דין צירוף (הגהות רא"מ הרוויץ ומהר"ם בענט).